

МЕТОДИ ЗА СУЗБИВАЊЕ НА МОДЕРНИОТ ТЕРОРИЗАМ

м-р Ненад ТАНЕСКИ

АПСТРАКТ

Во последните години војната против тероризмот ги отвори најголемите фронтови против криминалните организации и нивното финансирање, преку затварање и замрзнување на средствата како на индивидуалци така и на правни лица кои се главните приматели или донатори на терористичките организации. Решавањето на овој проблем е многу тешка задача, а како суштински е спречување на протокот на пари во рацете на терористите.

Треба ли да се преговара со терористи? Дали отворените преговори со терористите им даваат легитимитет на нивните криминални активности и ги поттикнуваат на понатамошно лошо однесување? За сочувувањето на мирот и безбедноста, долг кон самите себе, а и кон сите останати потребно е секогаш кога е можно да се работи на тешкиот процес на преговарањето.

Последна можност на власта за справување со терористите, (доколку постои интерес за сериозен пристап за сузбивање на оваа закана), секогаш треба да биде придобивање на другата страна на преговарачка маса, како алтернатива на досегашните методи, убивање и принудување на покорност.

Клучни зборови: финансирање на тероризам, терористички организации, преговарање со терористи, Ал Каеда

ABSTRACT

In recent years the war on terrorism has opened major fronts against criminal organizations and their financing through closing and freezing of assets as individuals and organizations who are the main recipients and donors of terrorist organizations. Solving this problem is a very difficult task, and its essential is to prevent the flow of money into the hands of terrorists.

Should we negotiate with terrorists? Are open negotiations with the terrorists give legitimacy to their criminal activities and encourage further bad behavior? For the preservation of peace and security, debt to ourselves and to everyone else, is necessary, wherever possible to work on the difficult process of negotiation.

Last opportunity for government to deal with terrorists (if there is interest in a serious approach to combat this threat) should always be getting the other side of the table as an alternative to current methods of killing and forced obedience.

Keywords: financing of terrorism, terrorist organizations, negotiating with terrorists, Al Qaeda

ФИНАНСИСКИТЕ ТРАНСАКЦИИ ЛИНК ДО ТЕРОРИСТИТЕ

Синхронизираните самоубиствени напади од 11 Септември, во преден план го ставаја сузбивањето на мрежната логистичка и финансиска поддршка на операциите на меѓународните терористички организации. Предизвикот во справувањето со нив е тоа што сите тие се добро синхронизирани, софистицирани и често пати затскриени позади превезот на легитимноста (како на пример делувањето под камуфлажа во добротворни цели). Денес е мошне актуелен и феноменот „Осама Бин Ладен“, каде што определени милионери целосно застануваат зад организирањето, раководењето и финансирањето првенствено на екстремните исламистички терористички организации.²⁶⁷

Истражувачката вредност во следењето на трагата на финансирањето е одамна позната. Поранешниот директор на ФБИ, Луис Фрич, во 1999 година, сведочеше пред Конгресот дека недостатокот на финансиски средства кај терористичката група, спречил нападот врз Светскиот трговски центар во 1993 година, да биде со катастрофални размери. Откако беше затворен, во 1995 година, Рамзи Јусеф, осудениот организатор на нападите, призна дека терористите биле спречени да купат доволно материјал за да создадат бомба со саканата големина бидејќи немале пристап до готовински средства. Всушност, оваа операција била избрзана и спроведена порано од планираното, бидејќи ќелијата едноставно снемала пари.²⁶⁸

Самоубиствените напади на Ал Каеда не само што ја повлекоа полезноста од следењето на трагата на финансирањето, туку укажаа и на критичната потреба од пре-емптивно лишување на терористите од средствата кои им се потребни за спроведување на нападите.²⁶⁹

Првите финансиски траги од нападите на 11 Септември, укажаа на директна поврзаност меѓу киднаперите на четирите авиони, осомничените ко-заговорници и ги насочија иследниците до ќелиите во Германија и низ Европа, како и во Персискиот залив. Финансиските траги укажаа на клучните оперативци на Ал Каеда како Рамзи Бин ал - Шиб во Германија и Мустафа Ахмед ал Хаснави во Обединетите Арапски Емирати. Финансиската анализа даде дел од првичните докази кои укажуваа на тоа дека синхронизираните напади беа на Ал Каеда. Електронските трансфери меѓу лидерот на германската ќелија Зацариас Моусаоуи и Бин ал Шиб одиграа клучна улога која резултираше со осудување на Моусаоуи за неговото учество во нападите.

²⁶⁷ Котовчевски Митко, *“Национална безбедност на Република Македонија”*, Д.2, Скопје, 2000, стр. 74

²⁶⁸ “Statement for the Record of Louis J. Freeh, Director Federal Bureau of Investigation, on President’s Fiscal Year 2000 Budget,” February 4, 1999.

²⁶⁹ “Statement for the Record Dennis M. Lormel, Chief, Financial Crimes Section Federal Bureau of Investigation,” February 12, 2002.

Финансиската истрага исто така утврди поврзаност меѓу Моусаоуи и членовите на ќелијата на Ал Каеда на терористите на Јамакх ал Исламиах, затворени во Малезија.

ПРЕКИН НА ФИНАНСИРАЊЕТО НА ТЕРОРИСТИТЕ

Јасно е дека следењето на трагата на парите претставува клучен и ефективен инструмент не само за реагирањето на терористичките напади, туку и за преемптивните напори за спречување на идни напади. По 11 Септември, САД и нивните сојузници спроведоа операција за спречување на финансирање помеѓу терористичките групи. Во комбинација со мерките за спроведување на правото и разузнавачките операции, со цел да се намалат териториите на кои делуваат терористите, со прекилот на финансирањето се лишени од безбеден превоз, комуникација, набавка на опрема и спроведување на напади. Влијанието од замрзнувањето на средствата на терористите може да биде значително доколку вистинските сметки, компании или организации се затворат. Спречениот пристап на терористите до нивните средства за подигнување, перење и трансфер на средства ги усложнува нивните напори во спроведувањето на активностите.²⁷⁰

И сепак, кога станува збор за рушење на терористичките финансирања, едвај сме ја допреле површината. Средината во која терористите подигнуваат, перат и вршат трансфер на средства и натаму е лесно достапна, а напорите на меѓународната заедница да ја намалат оваа средина и натаму се недоволно координирани. Прекилот на финансирањето на терористите бара сеопфатен приод за да може успешно да се прекине терористичката финансиска активност. Мора да биде таргетиран целиот спектар на групи, индивидуи, бизниси, официјални и неофицијални банкарски системи, криминални претпријатија и паравански хуманитарни организации кои го финансираат тероризмот.

Силите за финансиско делување за перење на пари (ФАТФ) всушност ја создадоа основата за формирање на меѓународни стандарди за борба против финансирање на терористите. ФАТФ како меѓувладино тело управувано од САД и Шпанија, со цел разработка и промовирање на национални и меѓународни политики за справување со перењето на пари, издаде список со 8 препораки²⁷¹ за спречување на терористичкото финансирање како појдовна точка за владите и како извештај кој нуди насоки за финансиските институции за „изнаоѓање на техниките и механизмите кои се применуваат во финансирањето на тероризмот“.²⁷² Во граѓанските општества напорите

²⁷⁰ Hezbollah – ICT lecture (*Similar Fundraising Tactics to Al Qaeda*) Dr. Matthew Levitt, Director of Terrorism Studies, The Washington Institute for Near East Policy, May 25, 2005.

²⁷¹ “*Special Recommendations on Terrorist Financing*,” Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF), October 31, 2001.

²⁷² “*Guidance for Financial Institutions in Detecting Terrorist Financing*,” Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF), April 24, 2002.

за борба против тероризмот се најнефективни - особено во однос на финансирањето на терористите - кога јавниот и приватниот сектор работат заедно.

Клучна лекција научена од нападите на 11 Септември е дека напорите за борба против тероризмот треба да биде подеднакво насочени кон логистичките ќелии, како и кон самите оперативни ќелии. 19 - те киднапери беа финансирани и поддржувани од десетици индивидуи, организации и соработници кои ја даваа нужната логистичка поддршка. Долгорочното логистичко планирање исто така доведе до бомбашките напади на УСС Кол (USS Cole) и амбасадите во Источна Африка. Според тоа, индивидуи, групи или држави кои обезбедуваат средства, патни документи, обуки или друга поддршка за терористичките активности, не се помалку битни за терористичка мрежа од оперативците кои детонираат бомби, го повлекуваат чкрапалото или рушат авион. Ќелиите на Хамас, Хезболах и други групи се оние кои се вклучени во финансирање на терористите. 11 Септември беше делумно резултат на оваа во основа погрешна разлика меѓу „добри“ и „лоши“ терористи. Меѓу терористите кои се непосредно поврзани со заговорот, постои загрижувачки број на индивидуалци во земјите, кои иако претходно им биле познати на властите за нивната поддршка или заштита на исламските терористи, (и во некои случаи беа предмет на набљудување), не беа од приоритетна важност која требаше да ја имаат, бидејќи тие едвај беа „поддржувачи на терористите“, а не „терористички оперативци“. Слично на ова, мала важност беше дадена на напорите за елиминирање на оперативната средина одобрена од државите кои им дозволуваат на терористите да ги чуваат своите средства на нивна територија, во голем степен, со објаснувањето дека овие држави, сами по себе, не ги планирале и извршиле директно терористичките напади.²⁷³

И покрај импресивната збирка на изјави од светските лидери, (на пример, „не постојат добри и лоши терористи“ и „ако сте терорист, терорист сте“)²⁷⁴ оваа реторика не беше проследена со целосно артикулирана политика или постојана акција против логистичката оперативната и финансиската мрежа на терористичките групи и државните спонзори надвор од доменот на Ал Каеда. Врските меѓу меѓународните терористички групи (вклучувајќи ги Ал Каеда, Хамас, Хезболах) и нивните врски со државните спонзори на тероризмот како Иран и Сирија, се најсилни во доменот на финансирањето на тероризмот. Да се игнорираат овие врски значи да се изгуби надеж за било каков вистински прогрес во спречување на приливот на средства до

²⁷³ Levitt A. Matthew, *UNENTANGLING THE TERROR WEB*, The Washington Institute for Near East Policy, October 22, 2003. стр. 9

²⁷⁴ "President Shares Thanksgiving Meal with Troops," text of President George W. Bush's remarks to troops and families, Fort Campbell, Kentucky, November 21, 2001,

терористичките групи. Војната против тероризмот мора да има стратешки фокус на целата матрица на меѓународниот тероризам, со сите делови и членови. Следната фаза од војната против тероризмот и финансирањето, бара особено поголема меѓународна соработка и пофокусирано внимание на мрежата на логистичка и оперативна интеракција меѓу овие различни терористички групи и држави спонзори.

ПРЕГОВАРАЊЕ СО ТЕРОРИСТИ: АРГУМЕНТИ ЗА И ПРОТИВ

Аргументот против преговорите со терористи е едноставен: Демократиите не смеат никогаш да се предадат пред насилството, а терористите не смеат никогаш да бидат наградени за тоа што го применуваат. Преговорите им даваат легитимитет на терористите и на нивните методи и ги загрозуваат актерите кои ги оствариле политичките промени со мирољубиви средства. Преговорите можат да ги дестабилизираат преговарачките владини политички системи, да ги разлишаат меѓународните напори за искоренување на тероризмот и да воспостават опасен преседан.

Сепак, во пракса, демократските власти често преговараат со терористите. Британската влада воспостави таен канал за комуникација со Ирската републиканска армија дури и откако во 1991 година ИРА изврши жесток напад на Даунинг Стрит 10, со кој за малку не беше елиминиран целиот британски кабинет. Во 1988 година шпанската влада седна на маса за преговори со сепаратистичката група *Basque Homeland and Freedom* – Баскиска татковина и слобода, позната уште и по нејзиниот баскиски акроним - ETA, само шест месеци откако во бомбашки напад врз еден супермаркет групата уби 21 цивили.²⁷⁵ Дури и владата на Израел во 1993 година тајно преговараше за спогодбите од Осло, иако Палестинската ослободителна армија ја продолжуваше својата терористичка кампања и одбиваше да го признае израелското право на постоење.²⁷⁶

Кога се работи за преговори со терористи, постои некомпатибилност меѓу она што владите го пропагираат и она што всушност го спроведуваат. Но, ригидноста на позицијата „без преговори“ спречи било какво систематско истражување на начините на кои најдобро може да се спроведат такви преговори. Како може демократска влада да преговара со терористи без да го загрози интегритетот на својот политички систем? Кои терористи се предмет на преговори? Кога треба преговорите да се отворат?

Клучната цел на секоја влада која планира преговори со терористите не е само крај на насилството, туку и начин на кој ќе минимизира ризикот да воведат опасни преседани и да го дестабилизира својот политички систем. Имајќи ја предвид оваа

²⁷⁵ ETA timeline, "History of the Basque separatist organization", ET March 11, 2004.

²⁷⁶ Declaration of Principles On Interim Self-Government Arrangements, Done at Washington, D.C September 13, 1993.

двојна цел, потребно е да се остварат многубројни пред услови за да успеат преговорите. Да се претпостави дека преговорите се соодветни во сите случаи, би претставувал не повеќе валидна теорија од онаа која претпоставува дека тие никогаш не се.²⁷⁷

Првото и најочигледно прашање за било која влада која размислува за преговори е дали терористите со кои се соочува можат да бидат добри преговарачки партнери. Утврдената идеологија и целите на терористите треба да бидат одлучувачки фактор во определувањето на тоа дали тие би биле расположени да одат на компромис. Тоа ќе го потврдиме доколку направиме дистинкција меѓу нихилистичките терористи кои имаат „апсолутни“ или дури „апокалиптични“ цели (честопати инспирирани од религијата) и за кои насилството прераснало во перверзна форма на сопствена реализација и потрадиционални терористи за кои се смета дека се „инструментални“ или „политички“ во своите аспирации и оттука го поседуваат потенцијалот да прераснат во конструктивни соговорници.²⁷⁸

За пример ќе ги земеме ИРА и ЕТА, кои се чини дека се порационални отколку, на пример, Ал Каеда. Причина е тоа што нивните цели - национализмот и сепаратизмот - имаат долга историја во западната политичка мисла. Терористите од левичистичките крила на фракцијата на Црвената Армија во Западна Германија од 1970-те и 1980-те, или италијанските Црвени Бригади, се сметаат за политички бидејќи Марксизмот беше концепт, кој им беше познат на нивните цели. Целта на Ал Каеда насочена кон повторно создавање на Исламска империја не е поапсолутистичка од наметнувањето на националност на популација или претворањето на Западна Германија во република на марксистички работници. Но, разликата се состои во тоа што идеологијата на Ал Каеда не стана дел од идеологиите на XXI век.

Втората разлика е во брзината на посегнувањето по насилството. Многу терористички групи не започнале да делуваат како насилни, тие прибегнале кон насилство кога нивните политички амбиции биле исфрустрирани или кога почнале да го гледаат насилството како инструмент за остварување на нивната цел. За овие движења полезноста на насилството некогаш се намалува и ги наведува да заклучат дека нивните цели би можеле полесно да се остварат преку ненасилничка агитација. Никој од редовите на ИРА никогаш не ги напушти абсолютистичките амбиции на организацијата за обединета Ирска, но во определен момент кон крајот на 1980-те лидерите на групата

²⁷⁷ Gutkovsky Vladimir, "Negotiating With Iran Without Preconditions", стр. 10.

²⁷⁸ Szakdolgozat, Hauser Judit, 2007. стр. 4 . достапно на http://elib.kkf.hu/edip/D_13286.pdf . датум на пристапување 20.12.2009 година

сфатија дека нивната воена кампања повеќе не ја продвижуваа таа цел и тие почнаа да бараат алетрантивни начини.²⁷⁹

Можеби некои религиозно инспирирани групи – особено онаа како што е јапонската организација Аум Шинрикјо – се помалку рационални во споредба со ИРА. Но, многуликите идентитети на многу други, честопати погрешно се сведуваат на нивната религиозна компонента. Иако и Хамас и Хезболах пропагираат радикални политички идеологии, голем дел од својата моќ тие црпат од нивното тврдење дека претставуваат особена етничка група. Тие не само што имаат поддржувачи во реалниот свет кои мораат да ги задоволат, туку демонстрираат исто така дека можат да ја моделираат нивната примена на сила против Израел, според повеќе или помалку рационални политички проценки.

Друг фактор во однос на прашањето дали треба да се преговара со терористичка група треба да биде нејзиниот степен на внатрешна кохезија. Иако терористите се склони кон тоа да се прикажуваат како прецизно структурирана организација, условите под кои тие делуваат – особено тајноста, го сведуваат на степен на невозможно обидот да одржат совршен команден ланец. Дури и во релативно хиерархиски организации како ЕТА, власта е често пати децентрализирана и раководството делува на степен малку повисок од координативно тело. Во терористичките мрежи како Ал Каеда, раководството тешко дека игра било каква оперативна улога со што едвај обезбедува идеолошка инспирација и морални санкции за своите придружни мрежи. Како резултат на тоа, властите мора да размислуваат не само околу тоа дали терористичкото лидерство ќе ги прифати условите за спогодба, туку и дали тоа може да воспостави контрола. Иако Воениот совет на ИРА, телото на групата за донесување на одлуки, секогаш во свои раце имало значителна формална моќ, некои единици на ИРА, особено во руралните делови на Северна Ирска, со скептицизам гледаа на мирољубивите иницијативи на Гери Адамс, долгогодишен лидер на политичкото крило на ИРА и ги игнорираа директивите на советот кои бараа операциите да се намалат пред изборите кон крајот на 1980-те и на почетокот на 1990-те. Доколку раководството на ИРА настојуваше на својата власт, организацијата можеби ќе се распаднаше. Наместо тоа, раководството ги убеди скептиците да го поддржат планот на Адамс без субтилни закани и залажувања, истапувајќи со аргументот дека оставањето на оружјето е измама да се „разобличат Британците“ – според зборовите на истражувачкиот новинар, Ед Молони.²⁸⁰

²⁷⁹ Weinberg. Leonard, *Democratic Responses to Terrorism*, New York, 2008. стр. 93

²⁸⁰ Weinberg. Leonard, *Democratic Responses to Terrorism*, New York, 2008. стр. 94.

Претставниците на ИРА не успеаа да ги остварат своите заложби бидејќи нивните лидери, иако силно приврзани кон мировниот процес - се покажаа неспособни да извршат големо влијание врз нивните приврзаници. Властите во одранбената Асоцијација на Олстер, чадор - организација за лојалистички паравоени групи, остана со своите локални комитети. До времето на Северно ирскиот мировен процес, Асоцијацијата еволуираше до одреден степен, но сепак информацијата и понатаму се пренесуваше од долу нагоре наместо од горе надолу. Кога беше постигната Спогодбата од Белфаст која ја создаде Северно-ирското собрание и ги обврза сите страни на мирољубиви и демократски средства, во 1998 година прекин на огнот беше одржан за кусо време. Но, политичкиот процес беше забавен и локалните команданти наскоро почнаа да ги игнорираат своите лидери и го обновуваат насилството.²⁸¹

Дополнително потешкотии се создадени кога терористите се поддржани од страна на државата, случај кога тие може да имаат малку власт за да ги остварат своите заложби без согласноста на нивните поддржувачи. Во вакви ситуации преговарачката влада може да одлучи дека преговорите со терористите се бесполезни и да се одлучи за преговори со државата која поддржува. Сепак, пред да ја донесе одлуката треба темелно да ги процени односите меѓу терористичката група и нејзиниот државен поддржувач. Како што истакнува Луиус Ричардсон, политиколог од Харвард, постојат значителни разлики меѓу на пример ПЛО, која внимателно ја сочува својата внатрешна автономија и покрај прифатената помош од страна на многу држави и Народниот фронт за ослободување на Палестина, Генералната команда, пропалестинска организација, која е нешто повеќе од заменик на Сирија. И покрај сите нејзини слабости, ПЛО е политички актер со кој преговорите би можеле да имаат смисла, додека Народниот фронт за ослободување на Палестина има премногу слаба власт за да биде кредибилен соговорник.

Дали преговорите со определена терористичка група се препорачливи е исто така прашање на избирање на соодветно време. За да успеат преговорите, терористичката група треба да се најде во стратешки поволен момент. Професорот по право од Харвард, Алан Дерсовиц и други аналитичари, сметаат дека преговорите се секогаш лоша идеја. За нив треба да се размислува единствено кога терористите се непосредно пред предавање - кога терористите може и да бидат исто така поразени. Во реалниот свет, сепак, работите ретко се така јасни. Терористите се навикнати на постојана значителна лична жртва и кога се соочуваат со закана, некои од нив можат да одлучат понатаму да го зголемат насилството, ризикувајќи со идејата дека имаат малку да загубат со уште еден последен обид. Колку и да изгледа парадоксално, понекогаш

²⁸¹ Agreement reached in the multi-party negotiations, Belfast on Friday, April 10 1998.

можеби е подобро да се започнат разговори со терористи, отколку да се прават напори да се поразат.

Владите кои се стремат кон прогрес, можеби ќе избрзаат во услови на било кој знак кој би укажувал на стратешки поволен момент. Овој импулс би можел да биде добронамерен, но може да се покаже контрапродуктивен. Таков пример е колумбискиот мировен процес во крајот на 1990-те - пример за тоа како неиздржливоста може да биде контрапродуктивна.²⁸² Во 1998 година владата на Богота се согласи да создаде демилитаризирана зона во која Револуционерните вооружени сили на Колумбија (познати како FARC) би можеле да делуваат без влијание од страна на безбедносните сили. Создавањето на зоната беше дозволено уште пред ФАРЦ да се согласи седне на преговарачката маса, а уште помалку да ја прекине својата воена кампања. Приврзаниците на тврдата позиција во рамките на ФАРЦ продолжија со нападите, гледајќи во зоната златна можност за формализирање на квази - владината власт која тие ја имаа веќе воспоставено во некои делови на земјата. Преговорите се покажаа како фарса, а во 2002 година владата конечно одлучи да го прекине експериментот, наложувајќи ѝ на војската да ја окупира повторно територијата. Оттука, пред да го зграпчи она што се чини дека е добра можност, владата треба прво внимателно да процени дали критичната маса во рамките на организацијата ја става под знак прашање полезноста од насилството.

Имено поради овие причини владата треба да отпочне формални преговори, само откако терористичката група ќе прогласи постојан прекин на насилството. Настојувањето на тоа ги поттикнува политички ориентираните членови во организацијата да постигнат внатрешен консензус. Објавувањето на прекилот на насилството исто така им помага на властите да го видат значењето на преговорите. Во контекст на одржување на стабилноста на политичкиот систем на владите, постојаниот прекин на насилството претставува обврска пред јавноста, за која терористите се одговорни и можат да бидат казнети.

Дури и кога станува збор за терористичка група која е подготвена на преговори, не постои гаранција дека преговорите ќе успеат. Која треба да биде позицијата на владата, во тој случај? За експертот по тероризам, како што е професор Пол Вилкинсон, од Универзитетот Св. Андреј, ризикот од тоа да се настапи од слаба позиција и да се разниша политичкиот систем на владата за време на преговорите е голем до тој степен што владите не смеат да дозволат отстапки.²⁸³

²⁸² Arnson J. Cynthia, "The Peace Process in Colombia with the *Autodefensas Unidas de Colombia*-AUC", Washington, D.C. December 2004.

²⁸³ Canadian Security Intelligence Service, достапно на <http://www.csis-scrs.gc.ca/pblctns/cmmntr/cm53-eng.asp>. датум на пристапување 20.12.2009 година

Моти Кристал, преговарач од Камп Дејвид за израелските власти, смета дека успешна тактика би можела да биде обидот владата да ги промени условите на преговорите од политички барања на терористите во лична судбина. Ова можеби нема да се покаже успешно доколку терористите не се поразени, но може да направи битна разлика. Владите може да ги поделат преговорите во две категории и да бараат два вида на отстапки. Првите би се однесувале на терористичките барања, а вторите на личната судбина (верба). Двата случаја би се одвивале паралелно и додека вторите би се одвивале директно меѓу преговарачите и терористите, првите би биле дел од поширок процес, кој би ги ставил терористите во демократски мандат, преку избори за уставно собрание или слична институција.²⁸⁴

Разликата меѓу овие два типа е клучна. Терористите кои ги бараат примарните отстапки, се стремат кон промени во политичките спогодби според кои функционира државата. И ниту една демократија нема да дозволи мала група на некогаш насилни заговорници да наметнуваат уставни промени, дури и по откажувањето од насилството. Од друга страна терористите ќе имаат мал поттик да влезат во преговори, доколку не почувствуваат дека постојат барем мали шанси за уставни промени. Единствен начин да се разреши оваа тензија е да се дозволат политички отстапки, единствено, во контекст на поширока спогодба, која би ги вклучила сите најголеми страни во која терористите учествуваат на основа на демократски мандат, така што отстапките би станале продолжение на политичка волја.²⁸⁵

Дополнителна предност од обединување на широк, повеќепартиски процес е изложувањето на терористите на демократски практики. Терористите ќе треба да ги приложат своите политички програми на проценка на јавноста на избори и по отпочнувањето на преговорите, да влезат во интеракција со грижите на нивните опоненти, да градат коалиција и да постигнуваат компромиси. Случајот со ИРА покажува дека ова може да претставува непроменливо средство за олеснување на преминот од насилство кон конвенционална политика. Како што покажуваат неодамнешните истражувања, континуираниот дијалог на ИРА со политичките партии помогна во олеснувањето на позициите на групата во однос на две клучни прашања: во средина на преговорите, се смета дека Адамс дури изјавил дека конфликтот во Северна Ирска бара покомплексен одговор од наметнување на националноста на едните над другите.

²⁸⁴ *Israeli-Palestinian Negotiating Partners*, Steering Committee, достапно на <http://www.ipnp.org/committee.html> датум на пристапување 21.12.2009 година

²⁸⁵ *Guardian*, достапно на <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2007/mar/13/mandymaynotbewrongbutbla1>. датум на пристапување 20.12.2009 година

Дијалогот исто така го поттикна движењето да ги пренасочи ресурсите од вооружената борба кон градење на својот електорален потенцијал.²⁸⁶

Владите несомнено ќе се соочат со огромни потешкотии во градењето на инклузивен преговарачки процес. Терористите нема да бидат расположени да станат само дел од политичките актери во преговорите. Владата можеби ќе треба да вклучи некои од опозиционите партии, кои би можеле да паднат во искушение да ја искористат ситуацијата за сопствена добивка. Проблемот да се вклучат овие партии често пати е голема пречка. Во Шпанија на пример социјалистичката влада го запре отпочнувањето на преговорите со ЕТА. Иако ЕТА го испочитува прекилот на огнот кој го објави во март, 2006 година, опозиционата конзервативна партија, жестоко се спротивстави на преговорите сè додека ЕТА не биде целосно демобилизирана. Владата беше ставена во скоро невозможна ситуација. Се чинеше дека нема друг избор освен да се надева дека чувството за историска шанса, на крајот ќе ја натера опозицијата да се присоедини во процесот.²⁸⁷

За разлика од овој вид, целта на вториот вид преговори е релативно поотворена: Да се обезбеди демобилизација на терористичката група. Но овие дискусии најчесто се претвораат во најлош кошмар за преговарачот. Ова најчесто се случува со прашања поврзани со персоналот, кои често пати водат кон спогодби налик на амнестирање за терористите и затворениците во бегство. Без оглед на тоа колку условено е нивното ослободување, да се пуштат на слобода осудени убијци веројатно ќе биде неконзистентно со заложбите на владата дека никогаш нема да потклекне пред барањата на терористите и ваква спогодба тешко ќе се наметне во јавноста. Сепак, обезбедувањето на вакви спогодби е во интерес на владата. Тие ги јакнат позициите на политички ориентираните членови во групата и ги отстрануваат изговорите на дисидентите теористите за да им дадат шанса на преговорите од првиот вид. Имено поради оваа причина владите настојуваат на отстапки во оваа област, за да може да се обезбеди прогрес во другите. На крајот, јавноста може да биде убедена во потребата од секундарни отстапки единствено доколку има силна потреба за затворање и доколку стравува дека ќе биде загубена историска можност ако не се постигне спогодба. Оттука, владината способност да управува со очекувањата на јавноста како и конкурентските интереси на терористите и владината опозиција, определуваат дали преговорите ќе успеат.

* * *

²⁸⁶ Neumann R Peter., *The bullet and the ballot box: The case of the IRA*, Centre for Defence Studies, King's College, London Volume 28, December 2005, стр. 941 - 975

²⁸⁷ Neumann R. Peter, 'Negotiating with Terrorists', *Foreign Affairs*, Vol. 86, No. 1, January-February 2007.

Во однос на методите за сузбивање на модерниот тероризам може да се констатира дека еден од најуспешните и најупотребуваните методи е прекин на финансирањето на терористичките организации. Аномалијата на овој метод е што терористичките организации успеваат да се преориентираат кон други финансиски институции. Според тоа може да се констатира дека напорите на меѓународната заедница во сузбивањето на финансирањето на тероризмот се недоволно координирани. Други методи во сузбивањето на тероризмот се забрана на одредени инкриминирани личности за влез во западните држави, распишување на потерници и награди за одредени најзлогласени терористички лидери, контрола на производство на суплементи за оружје за масовно уништување и други.

Дилемата останува околу методот – преговарање со терористи. Во однос на ова прашање одредени теоретичари ќе кажат апсурдно е да се зборува за преговарање со терористи во демократски држави. Но од друга страна искуството покажало дека преговарањето со терористи е некогаш потребно (на пример со ЕТА и ИРА). Во однос на преговарањето со терористи сепак треба да се внимава на три прашања:

1. Со кој терористи може да се преговара (важно е дали организацијата била ненасилна па преминале во насилна, како и кој е степенот на внатрешна кохезија, односно кој е релевантниот лик за преговори)

2. Кога да се преговара (во однос на ова прашање општиот заклучок е дека со терористите може да се преговара единствено кога се очекува тие да бидат поразени)

3. Како да се преговара (односно дали тема на преговорите ќе бидат нивните барања, што доколку се, единствено треба да се преговара за мотивирање на терористите да ги користат демократските механизми или станува збор за преговори за демилитаризација кога тема на преговорите е единствено амнестија)

На крајот и понатаму останува отворено прашањето дали преговарање со терористи кои се спремни да се откажат од насилство може да биде добра стратегија. Засега е јасно дека ваква стратегија е неприменлива со Хамас, Хезболах или Ал Каеда. Сепак, условите во секоја ситуација во голем степен се многу различни. Но без разлика на географската и идеолошката позадина, ниту едни преговори не можат да започнат без силни индикации дека терористите се подготвени да се откажат од насилството. ЕТА чија желба да се откаже од насилството се чини силна и постојана, најверојатно ќе го следи примерот на ИРА. Но, се чини дека Хамас и Хезболах имаат уште доста труд пред себе. По освојената победа на изборите во Палестина во 2006 година, Хамас има силен поттик да и даде шанса на политиката. Некогаш елементите од раководството не делуваат подготвено и за тоа. Доколку сакаат добивки од огромните политички можности кои ги имаат, членовите на Хамас треба да делуваат во насока на создавање на силен внатрешен консензус за отпочнување на преговори со Израел.

Одделно, но сепак поврзано прашање е дали владите можат да направат нешто за создавање на услови во кои преговорите со терористите би можеле да успеат. Демократските влади треба да го одржат ветувањето и да им дадат политичка шанса на терористите во политичкиот процес, но само доколку терористите се согласат да играат според демократските правила. Тие треба да ги поддржат политички ориентираните терористи и да се оградат од дела кои би можеле да ги зајакнат позициите на жестоките сили. Уште поважно, тие треба да останат строго против примената на сила за политички цели. Преговорите некогаш можат да бидат излезна стратегија за терористите кои се предомислуваат околу своите кампањи. Но владите треба да се свесни дека целосната приврзаност кон демократските принципи е цена која терористите мора да ја платат.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Neumann R. Peter, 'Negotiating with Terrorists', *Foreign Affairs*, Vol. 86, No. 1, January-February 2007.
2. College of international and security studies, PASS, "Effective Strategies for Combating Modern Terrorism". Book 2 of 2. #3585-E. page
3. Deliso Christopher, "The Coming Balkan Caliphate", London, 2007.
4. *Israeli-Palestinian Negotiating Partners*, Steering Committee.
5. Котовчевски Митко, "Национална безбедност на Република Македонија" Д.2, Скопје, 2000.
6. Котовчевски Митко, *Македонија воена алка на светот*, Скопје, Македонска цивилизација, 1999.
7. Douglas Frantz and James Risen, "A Secret Iran-Arafat Connection is Seen Fueling the Mideast Fire," *The New York Times*, March 24, 2002.
8. David Kaplan, "Run and Gun: Al Qaeda Arrests and Intelligence Hauls Bring New Energy to the War on Terrorism," *U.S. News and World Report*, September 30, 2002.
9. "Statement for the Record of Louis J. Freeh, Director Federal Bureau of Investigation, on President's Fiscal Year 2000 Budget," February 4, 1999.
10. "Statement for the Record Dennis M. Lormel, Chief, Financial Crimes Section Federal Bureau of Investigation," February 12, 2002.
11. Council of the European Union, "Fight Against Terrorism, Updated List," May 3, 2002.

12. Philip Shishkin, *"EU Labels Dissidents in Iran As Terrorists, Pleasing Tehran," Wall Street Journal*, May 3, 2002.
13. Alden Edward and Mann Michael, *"Brussels Moves To Block Assets of 11 Terrorist Organizations", Financial Times*, May 3, 2002.
14. Kohlman F. Evan, The role of Islamic Charities in International terrorist recruitment and financing, *Danish Institute for International Studies*, DIIS Working Paper No. 2006/7.
15. Hezbollah – ICT lecture (*Similar Fundraising Tactics to Al Qaeda*) Dr. Matthew Levitt, Director of Terrorism Studies ,The Washington Institute for Near East Policy,May 25, 2005.
16. *"The Network of Terrorist Financing"*,Matthew Levitt, August 6, 2002.
17. *"Special Recommendations on Terrorist Financing,"*Financial Action Task Force on Money Laundering(FATF), October 31, 2001.
18. *"Guidance for Financial Institutions in Detecting Terrorist Financing,"* Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF), April 24, 2002.